

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΥΡΪΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
1926

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΕΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΑΣ ΤΗΣ

Υ Π Ο

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Καθηγητὸς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Φαίνεται παράδοξον, εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐκεῖναι χῶραι, εἰς τὰς ὁποίας ἀνεράνη τὸ πρῶτον ὁ πολιτισμὸς, παραμένουν σήμερον αἱ μάλιστα ἀνεξερεύνητοι καὶ ἄγνωστοι. Οὕτω λ. γ. ἡ Κρήτη, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἀνεπτύχθη τέχνη, ἐμπόριον, ναυτιλία, πολιτισμὸς μέγας, ὅπως μαρτυροῦν τὰ μεγαλοπρεπῆ λείψανα τῶν ἀνακαταπομένων πόλεων αὐτῆς, * παραμένει ἄνευ ἱστορικῆς καὶ ἄλλης ἐξετάσεως. Ὅμοίως ἔχει καὶ ἡ εὐανδρος Ἡπειρος. Ἐμφανίζεται τὸ πάλαι μὲ τὸ πανάρχαιον ἱερὸν τῆς Δωδώνης καὶ κοσμημένη μὲ τὸ περικλεῆς ὄνομα τῆς Ἑλλάδος. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη Ἑλλὰς καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς οἱ πρῶτοι φέροντες τὸ ὄνομα Ἑλληνας. Καὶ ὅμως οὔτε ἡ ἱστορία, οὔτε ἡ ἀρχαιολογία, οὔτε ἡ γεωγραφία, οὔτε ἡ βοτανικὴ αὐτῆς εἶναι εἰς ἡμᾶς γνωστῆ. Ἢ μήπως εἶναι γνωστὰ τὰ οἰκογενειακὰ καὶ τὰ τοπωνυμικὰ αὐτῆς ὀνόματα; Μήπως αἱ ἱεραὶ Μοναὶ τῆς; Μήπως οἱ διαπρέψαντες Ἡπειρωταὶ εἴτε ὡς ἀγωνισταί, εἴτε ὡς συγγραφεῖς καὶ λόγιοι, εἴτε ὡς ἔμποροι, εἴτε ὡς ἔθνηκοι εὐεργέται, εἴτε ὡς ἱεράρχαι κ.λ. κ.λ.; Ἄλλαι ἑλλην. χῶραι πολὺ ὀλιγότερον διαπρέψασαι εἶχον ἤδη καλυτέραν τύχην ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασίν των, ὡς λ. γ. ἡ Κύπρος, ἡ Χίος, ἡ Ἄνδρος κ.λ.

Διὰ τὴν παραμέλησιν ταύτην συνέβη ὥστε περὶ τῆς Ἡπείρου — τῆς κοιτίδος τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος — νὰ λεχθῆ ὅτι δὲν ἦτο τὸ πάλαι καθόλου ἑλληνική. Εὐτυχῶς ἀπὸ τῆς κηλίδος ταύτης τὴν ἀπήλλαξεν εὐγενὲς τέκνον τῆς Ἡπείρου, ὁ μακαρίτης Κ. Καραπάνος, ἀνασκιάσας τὸ ἱερὸν τῆς Δωδώνης καὶ ἀνακαλύψας ἀρκετὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς γεγραμμένας εἰς γνησίαν Ἡπειρωτικὴν διάλεκτον καὶ ἀποδεξάς τοιοῦτοτρόπως τὸν γνήσιον ἑλλην. χαρακτῆρα τῶν ἀρχαίων Ἡπειρωτῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας ἐκείνης εὐκλείας μήπως κατὰ τοὺς δυστυχεῖς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας δὲν ἐκαλλιέργησε καὶ δὲν ἀνέπτυξε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὅσον οὐδεμία ἄλλη ἑλλην. χῶρα; Ἡμεῖς οἱ προσεβότεροι πολλάκις ἠκούσαμεν ἄλλοτε νὰ λέγηται «*Τούρκικα Πολίτικα καὶ Ρωμαῖκα Γιαννιώτικα*» (δηλ. εἶναι τὰ καλύτερα). Δι' αὐτῶν ἐξεφράζετο ἡ ἐντύπωσις, τὴν

ὁποῖαν ἐνεπρίει εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἢ ὁμιλία τῶν εἰς τὰ ὀνομαστὰ σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων ἐκπαιδευομένων. Ἡ μήπως δὲν ἐξηλθον ἐκ τῶν σχολείων τῆς Ἡπείρου πλῆθος λογίων, ἐπιστημόνων χρησιμωτάτων ἀναδειχθέντων κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 καὶ κατόπιν αὐτοῦ; Ἡ μήπως ἐν Ἰωαννίνοις, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ αἰμοβόρου Ἀλῆ πασᾶ δὲν ἐμορφώθησαν τόσοι Ἕλληνες, ὡς ἄ. χ. ὁ Γ. Καραϊσκάκης, ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουῖτος καὶ ἄλλοι διαπρέφοντες βραδύτερον κατὰ τὸν ἱερὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑλλην-Ἑθνικοῦ ἀγῶνα; Ἡ τίς ἀγνοεῖ ἢ ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοῖ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας τῶν Σουλιωτῶν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐπίδρασιν καὶ τὸ πολύτιμον δίδαγμα, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τοῦ ἀθανάτου παραδείγματός των διὰ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας;

Καὶ ὅμως—λυπηρὸν εἰπεῖν! — ὅλα αὐτὰ παραμελοῦνται καὶ ὀσημέραι περιπίπτουν εἰς λήθην, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι ἄξια, διότι οὐδεμία φροντίς λαμβάνεται νὰ μεταδίδωνται εἰς τὴν ἐκάστοτε ἐπερχομένην γενεάν, ἵνα δι' αὐτῶν παραδειγματίζηται καὶ φρονηματίζηται, μανθάνουσα τίνων προγόνων εἶναι ἀπόγονος καὶ ἐπομένως, ποῖα καθήκοντα ἔχει πάντοτε, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ θεοῦ Ὀμήρου «μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ μέγ' ἄριστοι».

Καὶ μέχρι μὲν πρὸ ὀλίγου ἠδύνατο νὰ ἐξευρεθῇ λόγος τῆς παραμελήσεως ταύτης: ἡ χώρα ὑπέκειτο εἰς τύραννον καχύποπτον καὶ ἀπηνῆ. Ἀλλὰ σήμερον δόξα τῷ Θεῷ πολιτικὴ σύνεσις καὶ ἀνδρική κριτερία ἔθραυσαν παρὰ τὸ φοβερὸν Μπιζάνι τὰς βαρείας ἀλύσεις. Σήμερον τὴν εὐκλεᾶ χώραν φωτίζει ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας καὶ σκεπίζει καὶ φυλάττει ἡ σημαία τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Εὐλογημένον ἔστω τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου!

Λοιπὸν ὅπως μέχρι χθὲς οἱ μεγάλοι ἐθνικοὶ εὐεργέται Ἀρσάκης, Ριζίρης, Τσοτίσας, Στουρνάρας, Ζάππας, Δομπόλης, Ἀβέρωφ κ.λ. ἔπραξαν τόσα καὶ τόσα ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς μεγάλης, τῆς ἐλευθέρας πατρίδος, οὕτω καὶ σήμερον φιλογενῆ καὶ φιλόμουσα τέκνα τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν πατρίδος, τῆς εὐάνδρου Ἡπείρου, θὰ θελήσουν, πιστεύω, νὰ ἐργασθοῦν, ὅπως πρέπει, καὶ νὰ καταθέσουν τὴν ἐπιστημονικὴν συμβολὴν των προθύμως εἰς τὸ ὄργανον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξερευνήσεως τῆς Ἡπείρου, εἰς τὰ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἐκδιδόμενα «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά».

Ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Φεβρουάριον